

חלקי בעמלי

הדפס
וקח
הביתה
לשבת

פרשת כי תשא / ט"ז אדר א' תשפ"ב / 17.02.2022

דבר העורך

במסגרת ההתחדשות הבלתי פוסקת של 'חלקי בעמלי', השקנו בשבוע שעבר שני מדורים במקביל: האחד, סיקור הנושא הקהילתי בהיבט היסטורי, תוך בחינה של הקהילות בקרב שומרי המצוות בעבר הקרוב והרחוק, עם דגש על קבוצות של בעלי מלאכה שהקימו קהילות לתפארת. השני, מדור שבועי של ראיון ושיחת עומק עם יזם מבית 'חלקי בקהילתי', תוך ניסיון להבין אלו צרכים הובילו אותו לעסוק בנושא, מה ואיך הוא מקדם ומה הוא רואה בעיני רוחו וחזונו.

הדגש המעט אובססיבי של הגיליון לנושא הקהילתי, נובע מההבנה שמדובר בתשתית ובאבן היסוד לכל השאר. מי שמשתייך לקהילה ומחובר אליה, נהנה ממילא גם מחברים תומכים ומחברות, מנוכחותו של רב, מקיומם של שיעורים ומסגרות תורניות, משיפור בחינוך הילדים ובמבנה הבית היהודי וכן הלאה.

בראיון השבוע, מספר היזם הקהילתי על שניים מחברי קהילתו, אחד מהם נמנע במשך שנים מלהביא את בנו לתפילה והשני לא פתח ספר לימוד יהודי במשך כמה שנים, שני דברים שהשתנו עם הקמת הקהילה. נדמה כי די בדוגמאות אקראיות אלו כדי לחדד את המסר, ממנו עולה שהקמת וייסוד קהילות עבור רבבות בוגרי הישיבות העמלים לפרנסתם היא בגדר צו השעה בזמננו.

שלכם

אבי גרינצייג

הדלקת נרות שבת פרשת כי תשא

יציאה	כניסה	
18:05	16:48	ירושלים
18:06	17:10	בני ברק
18:05	16:58	חיפה
18:07	17:10	באר שבע

הרה"ג ברוך צבי גרינבוים שליט"א

ההורים לבין אחד הילדים, או בין שאר בני המשפחה - בינם לבין עצמם. האווירה בשולחנות שבת מסוימים היא אווירה טקסית וכבדה, נערכים בהם 'מבחני שבת' מייגעים לילדים עייפים - שנושאים בליבם תפילה שהכול כבר ייגמר. הילדים בשולחנות הללו בורחים מהשולחן בסוף כל מנה אל הספה 'כי משעמם להם', הם 'אומרים' זמירות שבת בצורה מאולצת וחפוזת (אומרים דיקא, ולא שרים...).

מטבע הדברים, לשולחנות מסוג שכזה כמעט ולא מוזמנים אורחים. שולחנות שכאלו בוודאי אינם שיאו המיחול של השבוע אצל בני המשפחה, בני הזוג מגיעים אל השולחן סחוטים מעייפות, והוא נערך מדי שבת בשבתו כטקס דתי קבוע ומשמם.

מה המבדיל בין שני סוגי שולחנות השבת הללו?

כאמור, התנהלותו של שולחן השבת הוא תמונת ראי המוצבת בפנינו בכל שבוע מחדש, איך החיים שלנו נראים כמעט בכל זירות חיינו. אם יהדותנו שלימה ורעננה, ופועם בנו רגש יהודי חם ובריא - שולחן השבת הנינוח והשמח ישקף את זה.

אם היחסים שלנו עם 'תלמוד תורה' קבועים ויציבים, ויש לנו טעם טוב בלימוד תורה - זה יבוא לידי ביטוי בדברי התורה המעניינים על שולחן השבת.

אם הזוגיות שלנו בריאה ומספקת - היא תבוא לידי ביטוי בדברי הערכה הדדית על שולחן השבת.

אם הקשר שלנו עם הילדים הוא חם ואוהב - השיח המתקיים בין ההורים לילדים על שולחן השבת יראה את זה. אם הנפש שלנו שלוה ויש לנו סיפוק אישי בחיים - הנינוחות והאווירה שאנו משרים סביבנו על השולחן יבטאו את זה.

ואם שירי השבת יהיו מושרים מפיות כל הסועדים בספונטניות ובשמחה, ולא רק כי צריך לשיר משהו - זה יראה לנו כמה שמחה יש בבית שלנו, מצרך שהוא קריטי לגדל איתנו משפחה יהודית של עובדי ה', משפחה בריאה ומאושרת.

הבו גודל לשולחן השבת!

יהי חלקי עמהם

שולחן השבת כמראה

על שמירת השבת אומרת לנו התורה "ביני ובין בני ישראל אות היא לעולם". מעבר לעצם שמירת השבת, המהווה אות וסימן לאמונתנו בה', קיים בשבת 'אות' נוסף שיכול להיות עבורנו איתות וסימן אישי, לכמה נושאים חשובים ביותר בחיינו ובחיי המשפחה כולה.

האות הזה נקרא האות של שולחן השבת. אם ירצה כל אחד מאתנו לבדוק את עצמו בכל מיני תחומים בחיים, כדאי שנבחן את 'שולחן השבת שלנו' - איך הוא מתנהל. שולחן השבת שאנו עורכים בביתנו, ובדרך כלל אנו יושבים לידו כהורים בראש השולחן - יכול לספק עבורנו הצצה ולשמע לנו מראה נהדרת על עצמנו, על הרגש היהודי הפועם בנו, על הקשר הזוגי שלנו, על מידת הצלחתנו בחינוך הילדים, ובעיקר על הקשר האישי שיש לנו איתם.

אצל משפחות רבות שולחן השבת הוא שיאו המשמח של כל השבוע, וכל בני המשפחה מחכים לו בכל שבוע מחדש. השולחן מתנהל לו בנחת, בני המשפחה נינוחים ומתקשרים ביניהם בטבעיות, דברי תורה ונושאים שונים ומעניינים עולים לדיון פתוח, ושירי שבת ומנגינות שונות מושרים באופן ספונטני ומתגלגל.

האווירה בשולחנות השבת המוצלחים הללו, היא טבעית קלילה ונינוחה, אין בה טקסיות והיא איננה רשמית וכבדה. ילדי המשפחה אוהבים לשבת ליד השולחן ומתקיימת בו שיחה טבעית בין ההורים לילדים על קורות השבוע שחלף. לסעודות השבת בשולחנות שכאלו אין זמן קבוע, והן מסתיימות באופן טבעי כעבור זמן רב, כשהסועדים לא מרגישים בזמן שחלף. אצל משפחות כאלו, תמצאו פעמים רבות גם מוזמנים אורחים, שנהנים מכל רגע במחיצת בני המשפחה.

לעומת זאת, יש משפחות ששולחנות השבת שלהן קצרים בזמן, הם תכליתיים, המנות מוגשות במהירות אחת אחרי השנייה, שרים קצת שירי שבת כדי לצאת ידי חובה, בני המשפחה בקושי מדברים בינם לבין עצמם, 'שיר המעלות' ו...לישון.

ישנם 'שולחנות שבת' שמורגש בהם מתח בין אחד

חלקו בקהילתו

מדור חדש! | עמוד 5

ילד תמורת כליה

מעשה רב | עמוד 9

למה מפקחים?

הרה"ג יעקב בוצ'קובסקי | עמוד 3

כופר נפש

רו"ח דב וינברג | עמוד 8

נטילת ידיים

הרה"ג אפרים קרלינסקי | עמוד 2

המסכה והאינטרס

הרב ברוך לב | עמוד 7

הרה"ג אפרים קרלינסקי, מורה הוראה

הלכות נטילת ידיים

שאלה: נתקעתי בשדה תעופה בלי שום כלי לנטילת ידיים. האם יש אופן שבו אפשר ליטול ידיים מהברז? אולי עדיף שאטול מכוס חד פעמית שאוכל להשיג באחד מדוכני המזון המהיר?

תשובה: מכיוון שנטילת ידיים צריכה להיות ממים שנמצאים בתוך כלי, כתבו הפוסקים שאין ליטול ידיים מברז, משום שהמים שיוצאים ממנו היו בתוך הצנרת שמחוברת לבניין, וצנרת כזו לא נחשבת לכלי.

בנוגע לנטילה מכוס חד פעמית, כאשר אין בידו כלי אחר אפשר להקל ליטול ממנה, ובמיוחד בכוסות חד"פ חזקים [פלסטיק חזק או כוס קרטון] שיכולים לשמש לכמה פעמים, אולם בכוסות הקרטון צריכים לבדוק שאין סדק במקום החיבור של תחתית הכוס.

שאלה: ממש לפני נטילת ידיים לסעודה שלישית הוצרכתי להיכנס לשירותים, וכעת בעצם חלו עלי שני חיובים ליטול ידיים, הן מחמת היציאה מהשירותים והן מצד נטילת ידיים על הכת. מה צריכים לעשות בכזה מצב, ליטול ידיים פעמיים? ומתי לברך את ברכות 'אשר יצר' ועל נטילת ידיים?

תשובה: לאדם זה יש שתי אפשרויות כיצד לנהוג. אפשרות אחת היא לרחוץ את ידיו באופן שלא יוצא ידי חובת מצוות נטילת ידיים [כל שטיפת ידיים מברז היא רחיצה שלא מקיימים בה מצוות נטילה], ואחר כך לנגב את הידיים וליטול כדין לסעודה. אפשרות נוספת היא ליטול ידיים כדין, ולברך קודם על נטילת ידיים ואחר כך אשר יצר. מדברי המשנה ברורה נראה שעדיף לנהוג כמו האפשרות הראשונה.

אגב, בהלכה זו מבואר גם שרחיצת הידיים ליוצאים מהשירותים צריכה לכתחילה להיות לפי פרטי ההלכה של נטילת ידיים לסעודה.

שאלה: מי שהוצרך ללכת לשירותים במהלך סעודת פת, האם עליו ליטול ידיים שוב לפני שממשיך בסעודתו?

תשובה: ישנם מקרים שבהם צריכים ליטול ידיים שוב בברכה, וישנם מקרים שבהם צריך ליטול ידיים בלי לברך. אם הסועד הוצרך לצרכיו הגדולים ומתכנן אחר כך לאכול עוד לחם, צריך ליטול ידיים בברכה לפני שממשיך בסעודתו. אולם אם הוא מתכנן להמשיך באכילת מאכלים אחרים, וכגון, באמצע סעודת שבת בזמן המנה העיקרית וכבר אינו מתכנן לאכול עוד חלה, יש ליטול ידיים כדין לפני המשך האכילה ולא לברך. אדם שנצרך לצרכיו הקטנים, ייטול את ידיו בלי לברך לפני המשך האכילה, גם אם הוא מתכנן להמשיך באכילת לחם.

שאלה: באמצע סעודת שבת הוצרכתי להחליף לתינוק את הטיטול, ותוך כדי ההחלפה התלככו לי הידיים. האם עלי ליטול ידיים שוב כאשר אני חוזר לאכול?

ק.ש.ר

מיזם ליצירת חיבורים חברתיים - תורניים לקהילה, שיעורי תורה, רב להלכה.

שלח מייל או הודעה למרכז ק.ש.ר
למספר ווטסאפ: 0527600080

ומתווכי ק.ש.ר תורני בקהילה - המתגוררים באזור שלך בכל רחבי הארץ יתאימו לך חיבור תורני-חברתי בדיוק למה שאתה מחפש.

באחוות אחים
מתווכי ק.ש.ר - יזמים חברתיים-תורניים בקהילה

helki.baamali@gmail.com

מו"ל: חלקי בעמלי - יזמות קהילתית תורנית.

מייסד: הרה"ג ברוך צבי גרינבוים

עורך: אבי גרינצייג

כותבים קבועים: הרב יעקב בוצ'קובסקי, דוב וינברג, הרב אפרים קרלינסקי, הרב דן טיומקין, אבי רבינא הרב משה שמעון אופן, הרב ברוך לב.

עיצוב: גימיק פרסום www.gimmick-m.co.il

חלקי בעמלי: רחוב קהתי 14 ירושלים

טל: 02-6522592 מייל: helki.baamali@gmail.com

הרה"ג אפרים קרלינסקי, מורה הוראה

תשובה: אם הידיים ממש התלכלכו מ'תכולת' הטיטול, ובכוונתו להמשיך לאכול עוד לחם, עליו ליטול ידים בברכה. אם ידיו לא התלכלכו ממש, או שסיים כבר את אכילת הלחם של הסעודה, ייטול ידיו בלי ברכה.

שאלה: במהלך בישולי השבת ביום שישי נחתכתי חתך עמוק מסכין, והפלסטר שהנחתי על החתך עשה את העבודה ועצר את הדימום. האם הפלסטר הזה מהווה חציצה לנטילת ידיים לסעודת ליל שבת?

תשובה: הדבר תלוי בסוגי הפצע שיש מתחת לפלסטר. אם מדובר בפצע שכואב או מדמם בלי הפלסטר, לא חוששים שמא יסיר את הפלסטר באמצע הסעודה ולכן הוא לא מהווה חציצה. אולם אם מדובר בפלסטר שמכסה על פצע שלא יכאב אם יסירו אותו, הפלסטר נחשב לחציצה ויש להסיר אותו לפני נטילת ידיים.

אדם שנטל ידיים כשעל ידיו פלסטר באופן שאינו חוצץ, והפלסטר נפל בשעת הסעודה, צריך ליטול שוב ידיו כדין לפני שממשיך לאכול לחם.

שאלה: אני עובד כסייד, ומטבע הדברים יש לי תדיר על היד לכלוכים של צבע, ולפעמים אותו צבע נשאר לי על היד אפילו לכמה ימים. האם לכולן זה נחשב לחציצה בנטילת ידיים לסעודה? האם ההלכה שונה באדם שאינו עובד כסייד וידיו התלכלכו מצבע?

תשובה: אם הלכלוך לא מכסה את רוב היד, הוא לא מהווה חציצה משום שדרך הסיידים להסתובב בידיים מלוכלכות, ואין זה נחשב לחציצה שמקפיד עליה. אולם אם הלכלוך מכסה את רוב היד, נחשב הדבר לחציצה, ויש לנקות את היד לפני נטילת ידים. אדם שאינו סייד שצבע את ביתו ויש על ידיו לכלוך של צבע, גם אם הוא בכמות מועטה נחשב הדבר לחציצה, ועליו לנקות את היד לפני נטילת ידיים.

שאלה: מהי כמות המים שצריכה להיות בספל כשבאים ליטול ידיים, והאם צריך להקפיד שכמות מינימלית זו תהיה בכלי גם לפני שבאים ליטול את היד השנייה?

תשובה: לפני נטילת ידיים צריך לוודא שבספל יש לפחות רביעית מים, וטוב להדר אחר השיעור הגדול יותר של רביעית [150 סמ"ק]. ההלכה הזו היא בנוגע לכמות המים הנצרכת בספל קודם הנטילה, אולם הנטילה בפועל לא צריכה להיות מכל הרביעית, ומספיק ליטול את היד באופן שהמים באים על כולה.

גם אם אחרי נטילת היד הראשונה נשאר בספל פחות מרביעית, אפשר ליטול את היד השנייה ממים אלו, וכמובן, לוודא שהמים יגיעו על כל היד. אולם אם המים נגמרו בנטילת היד הראשונה, ונצרך למלא את הספל פעם נוספת עבור נטילת היד השנייה, יש להקפיד שתהיה רביעית מים בספל לפני נטילה זו.

שאלה: ראיתי לאחרונה ספל נטילת ידיים מעוצב בצורה של כוכב. האם יש בעיה ליטול ידיים מספל כזה?

תשובה: ספל בצורת כוכב כשר לנטילת ידיים. בהלכה מבואר שיש להקפיד ששפת הכלי שממנו נוטלים ידיים תהיה בגובה אחיד, ולכן גם אם הכלי הוא בצורת כוכב, כל עוד שפת הכלי היא

למה כולם מפקחים על כולם?

הרה"ג יעקב בוצ'קובסקי / מחבר ספר תורתו ואומנותו

חטא העגל הוא אחד הדברים הקשים להבנה. עם ישראל סיים זה עתה את מעמד הר סיני, בו נפתחו שערי שמים וראו הכל את שבעת הרקיעים ואת פמליה של מעלה. איך יתכן שבתוך ארבעים יום בלבד הם עושים עגל זהב ומקריבים לו קורבנות?

אבל האמת היא שכאשר מתבוננים בפרטי הסיפור מתברר שלא כל עם ישראל חטא, רק קבוצה קטנה שולית של שלושת אלפים אנשים. רוב מוחלט של הציבור לא התערב, אולי שתק והתבונן מהצד, אולי לא ראה צורך להתייחס. אם כך, השאלה נשאלת להיפך: מדוע הקב"ה תובע את העונש בחרון אף כה גדול: "ועתה הניחה לי ויחר אפי בהם ואכלם ואעשה אותך לגוי גדול". מדוע לתבוע מהכלל את העונש המגיע ליחידים? מדוע להרוג את כל כלל ישראל? לכאורה אם יש קבוצה בתוך שישים ריבוא ישראל שחוטאת - יש להעניש אותה, להוקיע אותה, לטפל בה נקודתית, ותו לא!

התשובה היא יסוד גדול שנעוץ בתופעה שמלווה אותנו כל החיים, כחרדים. אנחנו אוהבים להתרגז על התופעה הזו ולכנות אותה בשמות שונים, אבל כמו כל דבר בחיים - אין דברים חד משמעיים בעולם. התופעה הזו, ככל שהיא מקוממת, היא גם ברוכה.

לפני מה הדברים אמורים?

לפני כתשעה חודשים, בחודש אב תשפ"א, הלכתי לחפש שפת ים נקיה שאפשר לשבת בה ליד המים וליהנות. נסעתי לראש"צ, שם אמורה להיות רצועת ים קטנה ליד החוף הנפרד שבה אפשר לשבת. כשהגעתי לשם גיליתי לתדהמתי חוף מעורב חרדי, לא פחות ולא יותר. אנשים מרשים לעצמם להסתובב בלבוש חופשי למדי, בשפה עדינה, והאווירה הכללית היא אווירה של "הותרה הרצועה".

אנחנו רגילים לחיות בבני ברק ובירושלים ובחממות הסגורות, ומרגישים לפעמים ש"אין אור". כל פעולה שאתה עושה כל השכנים שלך יודעים, ואם אתה מתפלל שמו"ע בלי חליפה אתה בסיכון לקבלת הערות. ביטויים שונים ורבים נטבעו על התופעה הזאת על כל חסרונותיה: "חפרנות", "חטטנות", או בקיצור "בני-ברקיות"...

והתופעה הזו באמת מרגיזה. יש תחושה שכולם יושבים לך על הראש. אבל יש גם צד שני, והוא בא לידי ביטוי במקומות כאלה שפתאום אין אורה, ואין "ציבור", ושם פתאום הכל מותר.

בחורי ישיבות סיפרו לי שכך הם פני הדברים גם בטיולים לחו"ל. בחור טוב מבית טוב שלא יעלה על דעתו להיכנס לבר בירושלים ולשבת בחדר אחד עם אנשים ונשים פרוצים, בחו"ל הוא עושה זאת בלי להתבלבל. מה קרה? למה יש תחושה שכאן הכל מותר? משום שכאן אין ציבור.

אז בהחלט יש מקום להתרגז על הצפיפות המוגזמת והחטטנות המיותרת, אבל יש לזכור שיש גם צד שני. אינני יודע את הנוסחה המדויקת, אבל יש לדעת שיש ערך כזה. לחיות בתוך ציבור שיש לו גבולות ויש לו כללים ויש לו רף שממנו לא יורדים - זו שמירה טובה שאין לזלזל בה ואין לבוז לה.

בחטא העגל התגלה פתאום שגם אחרי מתן תורה אין בעיה ציבורית לעבוד עבודה זרה. זאת לא הייתה בעיה נקודתית של החוטאים, זו הייתה בעיה ציבורית. זה כמו שלא תהיה בעיה ציבורית לפתוח בריכה מעורבת. אם חלילה תיפתח בריכה מעורבת בבני ברק וזה יעבור בשתיקה - הבעיה לא תהיה של אלה שייכנסו לבריכה עצמה, אלא של הציבור כולו. ציבור צריך שיהיו לו גבולות, גדרים, רף תורני מסוים. אם אנשים מרשים לעצמם לפרוץ גבולות בתוך הציבור וזה מתקבל בשתיקה - זה אומר שהרף הכללי נמוך מאוד או לא קיים. על זה אולי יצא הקצף על כל הכלל.

כך אפשר לבאר את הפרשה העמומה, וכאמור הלקח מקיף שטחים רבים בחיים. קשה לתת הגדרות ברורות היכן עובר הקו המבדיל בין הפן החיובי של הציבוריות לפן השלילי, אבל עצם תשומת הלב למורכבות של הנושא עשויה לתרום רבות.

ליצירת קשר והורדת מאמרים נוספים

בגובה שווה, אפשר ליטול ממנו. הנוטל ידיו מכלי ששפתו אינה שווה, יש לשפוך את המים דרך החלק הנמוך יותר של השוליים, ולא דרך המקום הגבוה יותר.

שאלה: על כל המצוות שאנו מברכים, הברכה נעשית לפני קיום המצוה. לעומת זאת, את ברכת 'על נטילת ידיים' מברכים לאחר הנטילה. מדוע מצוה זו שונה?

תשובה:

אכן הכלל הוא שבכל המצוות מברכים 'עובר לעשייתן', דהיינו קודם עשיית המצווה. במצוות נטילת ידיים ישנם פעמים שאי אפשר לברך לפני הנטילה משום שהידיים אינם נקיות ואסור לברך ברכה בידיים שאינם נקיות, ומכיוון שבמקרים אלו חייבים ליטול ידיים לפני הברכה, נהגו בכל הנטילות לברך אחרי הנטילה. עם זאת, יש להקפיד לברך 'על נטילת ידיים' לפני הניגוב, משום שהניגוב הוא חלק מהמצווה וברכה לפני הניגוב עדיין נחשבת כברכה קודם קיום המצווה. יש להוסיף, שמרגע שנטל את ידיו וכבר קיים את מצוות הנטילה, אין להפסיק בדיבור גם אם עוד לא בירך ברכת על נטילת ידיים, והלכה זו אינה ידועה לרבים, וישנם כאלו שגם לאחר שנטלו ידיהם ועדיין לא בירכו ממשיכים לשוחח.

בדומה לברכת על נטילת ידיים שנעשית לאחר מעשה המצווה, גם הברכה שמברכים על מצוות הטבילה במקווה יוצאת דופן בעניין זה, ומברכים את ברכת המצווה לאחר הטבילה ולא לפנייה, והטעם לכך הוא משום שבטבילת גר אין לטובל אפשרות לברך לפני עשיית המצווה, ומכיוון שבמקום אחד חייבת ברכה זו להיעשות אחרי עשיית המצווה, תיקנו גם בשאר אופני קיום מצוה זו לברך לאחר המצווה.

הרב עונה לשאלות בהלכה במייל

E0583279418@gmail.com

קהילות היסטוריות

הרב נחום נחם

חברת שואבי המים

שואבי המים, בתמימותם ובפשטותם, משכו בדורות האחרונים את תשומת ליבם של המשוררים והציירים. אלו, בכואם לשיר שיר תהילה לבעלי המלאכה העושים מלאכתם באמונה, הקדישו את עטם לדמותו התמה של שואב המים. אף ציירים ידועי שם, שחפצו להעביר את ניחוחו של עולם זה, עולם יגעי הכפיים, העלו על מכחולם את דמותו הקדומה של שואב המים, עם שני אסלי המים המתנדנדים משני צדדיו.

שואבי המים לא זכו להכרה ולהוקרה רבה מדי בסולם חברתי, ורחוקים היו ממעמד הגבוה של פרנסי הקהילה השונים - נושאי התפקידים ומקבלי ההחלטות. עם זאת - לא נמנעו מלשלוח את ידם ביוזמות ברוכות, לפעול ולהתארגן למען הגברת חיי הרוח, וזאת מתוך אחוות חברים.

הם הקימו בערים שונות את 'חברת שואבי המים'. תחת דגלה של חברה זו, נהגו להתכנס יחדיו לתפילה או ללימוד משותף. בין תקנותיהם ההדדיות, הייתה התקנה כי כאשר אחד החברים חולה - יש לסחוב עבורו את דליי המים ללקוחותיו הקבועים (וזאת בתשלום סמלי), ובאם ימות מחוליו ל"ע - יש לשאת את דלייו למשך שבועיים, כאשר ההכנסות מועברות ישירות לידי האלמנה.

מלבד זאת, בני החברה התחייבו ללמוד משניות ולומר קדיש עבור החבר שנפטר - באם לא השאיר אחריו בנים. התחייבויות אלו היו חלק מהחובות השוטפות: להתפלל בבית הכנסת המיוחד של שואבי המים, ולהגיע לשיעור משותף לקבוצה.

בין הקהילות שהדים מהווי החיים שבהן הגיע לידינו, נמצאות קהילות וילנא, ברודי ומינסק. בוילנא, מקום לימודם של השואבים שכן בישיבתו של ר' מיילא - ישיבה בה כיהן לימים רבינו ישראל סלנטר כראש ישיבה. אף בברודי שבגליציה, התקיימה חברה שכזו, ותקנותיה הוזכרו לעיל. ישנו תיעוד של שטר מכירה מיוחד, המקנה מקום מיוחד בבית הכנסת החדש שבעיר "לעמידת חבורת נושאי מים". חברת שואבי המים שבמינסק, התייחדה בכך שפנקסה השתמר עד עצם היום הזה. דרכו אנו למדים כי 'חברה שואבי המים', התאחדה אחר מספר שנים עם 'חברה חיי אדם' - (חברה אשר הוקדשה ללימוד הלכה בספר חיי אדם). הם ניהלו קופה משותפת, ודרכה הקימו לעצמם בית כנסת משלהם. בהמשך, אירחו בתוכו ישיבה, תוך כדי שהם דואגים בנפש חפצה ובאהבת תורה לקיומם של התלמידים. בין הזכויות, להן היה זכאי כל חבר עם חתימתו על תקנות החברה, הייתה הזכות "בכל כלי הקודש והספרים (המצויים בבית הכנסת המשותף) ובלמוד שבני הישיבה לומדים!"

עד ימינו, מבטאות התמונות הנוסטלגיות, בשחור לבן, את אהבת התורה של אותם יהודים. הכוונה לתמונות בהן רואים את אותם יהודים, סובבים שולחן עץ ישן, ומקשיבים בערגה לקולו של מגיד השיעור הקבוע של החברה (ובמקרה הזה: חברת שואבי המים). נותרו בידינו שירי תהילה, שנכתבו אף על ידי המשכילים הנודעים שבאותה תקופה: "אין לך ציור יותר מהודר בעולם... מהציור הזה שמול עינינו: ראו נא אלה הפנים - כעלה נבל וכפשתה כהה... ובעיניהם - נר אלוקים בוער באש יקרות, ונותן רוח ונשמה... האנשים האלה, עובדים כל היום עבודה גדולה, עומסים בסבל להעלות ההרה את החביות ואת הדליים להספיק מים לכל בני העיר, וברגעי מנוחתם - לא יבואו בבתי המרזח לפכח צערם בכוס יין מלא מסך, כי אם ילכו לבקש את ה'! מה רמה ונישאה התמונה הזו..." (משיריו של יהודה לייב גורדון).

החיים היהודיים באותם דורות, אשר הוארו על ידי גדולי תורה נודעים, לאורם אנו הולכים עד היום, נישאו אף על כתפיהם של שואבי מים אלה. יהודים יקרים אלה, תרמו את חלקם הם, ליצירת סביבה יהודית חיונית, רעננה ופורחת. חברתם, אשר הניבה פירות של תורה ותפילה, גמילות חסדים ונשיאה בעול (תרתי משמע...) - קמה וגם ניצבה הודות ליוזמתם הם! היסטוריונים שחקרו תופעה מופלאה זו, השתוממו ותהו, האם נמצאה 'חברה' כזו מקבילה - אף בקרב שאינם בני ברית? חברה זו, ביטאה ממקומה היא את גודל החיבור שחש עם ישראל כולו כלפי התורה ושמירת מצוותיה, במסגרת החיים והמציאות הנתונה, בה חי כל יחיד ויחיד, בתוך המכלול של כל ציבור וציבור.

"הנשים ראשונות למל זנו שבקדושה"

אביעזר שטיין יזם והקים קהילה ובית כנסת בטלז סטון < בראיון מיוחד הוא מספר על האבא שלא לקח את הילד לתפילה ועל חבר הקהילה שלא פתח ספר במשך 5 שנים - ואיך כל זה השתנה

סיפר לי כי לא העלו אותו לתורה ארבע שנים. עוד אחד מעולם לא ישב עם הבן שלו על ידו ולימד אותו איך להתפלל. לכן הרגשתי צורך עז להקים מסגרת שתתאים לכל אחד ואחד."

"לאברך נורמלי יש את החברים, ואת הרב. אם יש לו מצוקה, יש לו למי לפנות. גם בן אדם שעובד, רוצה ללמוד, רוצה להיות שייך, אבל לא נעים לו להיות בקהילה של אברכים. איך יסתכלו עליו, איך יקבלו אותו, ובדיוק לכן קמה קהילה שנותנת מענה בצורה מאוד טובה."

הקמת הקהילה שינתה את מצבם של הילדים?

"בעקבות הקמת הקהילה אנחנו רואים שהילדים מתפתחים וגדלים בצורה בריאה. הקהילה משפיעה על המשפחה כולה. זה משפיע גם על דור ההמשך. זה לא רק אם הוא ישב וילמד או לא, אלא האם הילד שלו ייכנס לישיבה תיכונית או לישיבה חרדית, הילד מרגיש שיש לו גב - מתמידים, אבות ובנים. אבא שלו הולך לשיעור תורה בקביעות כל יום. זה משפיע על הבית כולו ועל הילדים בפרט."

מי מנווט ומתפעל את כל הדבר הזה?

"אני בפועל משמש בתפקיד מנכ"ל הקהילה ומנהל את העניינים. יש לנו ועד של חמישה חברים שמנהלים את העניינים. זה מתוחזק טוב."

איך גורמים לכל אחד להיות שותף?

"אנחנו מעורבים בחיים של כל אחד מחברי הקהילה - בקידושים, שמחות ואירועים. כל אירוע פרטי הופך לחגיגה של כולם יחד. בפורים אנחנו אוספים כסף מכולם ולכל אחד יש משלוח מנות מכובד בשם כל הקהילה. כמו כן בכל חג אנחנו מקיימים אירועים משותפים, כל זה מלבד אירועים שיש בכל סיום מסכת."

ומה באשר למימון ההוצאות? שטיין מגלה כי "לא קם שום עשיר נדיב או מיליונר שמסייע לקהילה. הכול זה אנשי הקהילה בעצמם שלוקחים כל אחד חלק. כולם שותפים לדבר."

יש רב לקהילה?

"אנחנו לא רוצים לקטלג את עצמנו במקומות מסוימים שאנשים ירגישו לא בנוח. יש כמה רבנים שמוסרים שיעורים בקהילה וכל אחד בוחר עם מי הוא רוצה להתיעץ. לכל אחד יש לו את הרב שלו. אנחנו משקיעים גם כדי להוסיף תחושת נוחות ושייכות לכל אחד, דואגים שיהיה לאורך כל היום שתיה חמה וקרה וכיבוד קל, זה

פרויקט ה'זמים' מבית 'חלקי בעמלי' עורך הדים רבים בלא מעט ריכוזים חרדים. אנשים שעד היום היו אנשים "פרטיים", מעתה, הם מובילים יוזמה רחבה לגיבוש קהילתי, עם כל

המשמעויות שבדבר. גם השבוע שוחחנו עם אחד מיזמי הקהילות, והפעם, מקהילת העובדים "בית אברהם".

שעת בוקר מוקדמת. אור ראשון מתחיל ללחך את האדמה, מביס באיטיות את צינת הלילה. העולם עדיין נם את שנתו ובבית הכנסת "בית אברהם" בטלז סטון כבר ישנה חבורה קטנה שעסוקה בהוויות דאביי ורבא. אחד עדיין מנומנם, השני מחמם את עצמו בעזרת כוס תה, אך כולם יושבים מול גמרות גדולות. זו אינה אליטה למדנית, אלא מנעד אנושי רחב ושוויוני שכולם לוקחים בו חלק, ואשר נולד במוחו של איש אחד - אביעזר שטיין.

תספר לנו איך הכל התחיל...

"ניתן לומר שאני במשרה מלאה בשלוש השנים האחרונות, אני עוסק בעיקר בזה. פתחתי בית כנסת וקהילה לציבור החרדי העובד, על שם אברהם רוזנטל ז"ל שנפטר, ועוד קודם פטירתו סייע לנו רבות בהקמת בית הכנסת."

שטיין (29) נשוי פלוס 3, מספר: "מאז ילדותי אני מתגורר בטלז-סטון, זכינו להקים קהילה לתפארת של ציבור עובד לפרנסתו, אנשים שלא היה להם בית קיבלו בבית הכנסת, מקום להתפלל וללמוד. סיפר לי אחד מבני הקהילה כי יש לו ילד בן 9 שהוא לא לקח לתפילה אף פעם כי אין לו מקום סביר להתפלל, אדם נוסף סיפר כי לא למד עם בנו בן ה-11 אף פעם במסגרת 'אבות ובנים', אבל פתאום הוא מרגיש חלק מקהילה. יש לנו פה בערך 40 משפחות. בית הכנסת עונה על כל הצרכים הדתיים של החברים. יש כאן שיעורי תורה מסביב לשעון ופעילויות לילדים."

מי הם החברים בקהילה?

"כולם בוגרי ישיבות שאחרי החתונה יצאו לעבוד. אנשים בגילאי השלושים עם ילדים בתלמודי תורה. לפני כן אנשים היו באים לבית כנסת, עומדים בחוץ ומדברים כל התפילה. לא היה להם מקום להתפלל. אחד החברים

נותן לאנשים תחושה טובה לבוא וללמוד. גם אברכים באים ללמוד כאן, כי אצלנו מקפידים שהמעטפת ללימוד תהיה נגישה ונוחה."

מה האופציות הלימודיות של חבר בקהילה?

"לאחרונה זיהינו שיש צורך בשיעור לפנות בוקר עבור אנשים שעובדים כל היום. השיעור מתחיל ב-5:50 בבוקר לפני שחרית. לא האמנו כמה זה יצליח, אבל השבוע סיימנו מסכת יחד עם שנים עשר משתתפי השיעור. אתה יודע מה זה עושה לאנשים דבר כזה? אין תחושה טובה יותר מלהתחיל את היום אחרי דף גמרא ותפילת שחרית."

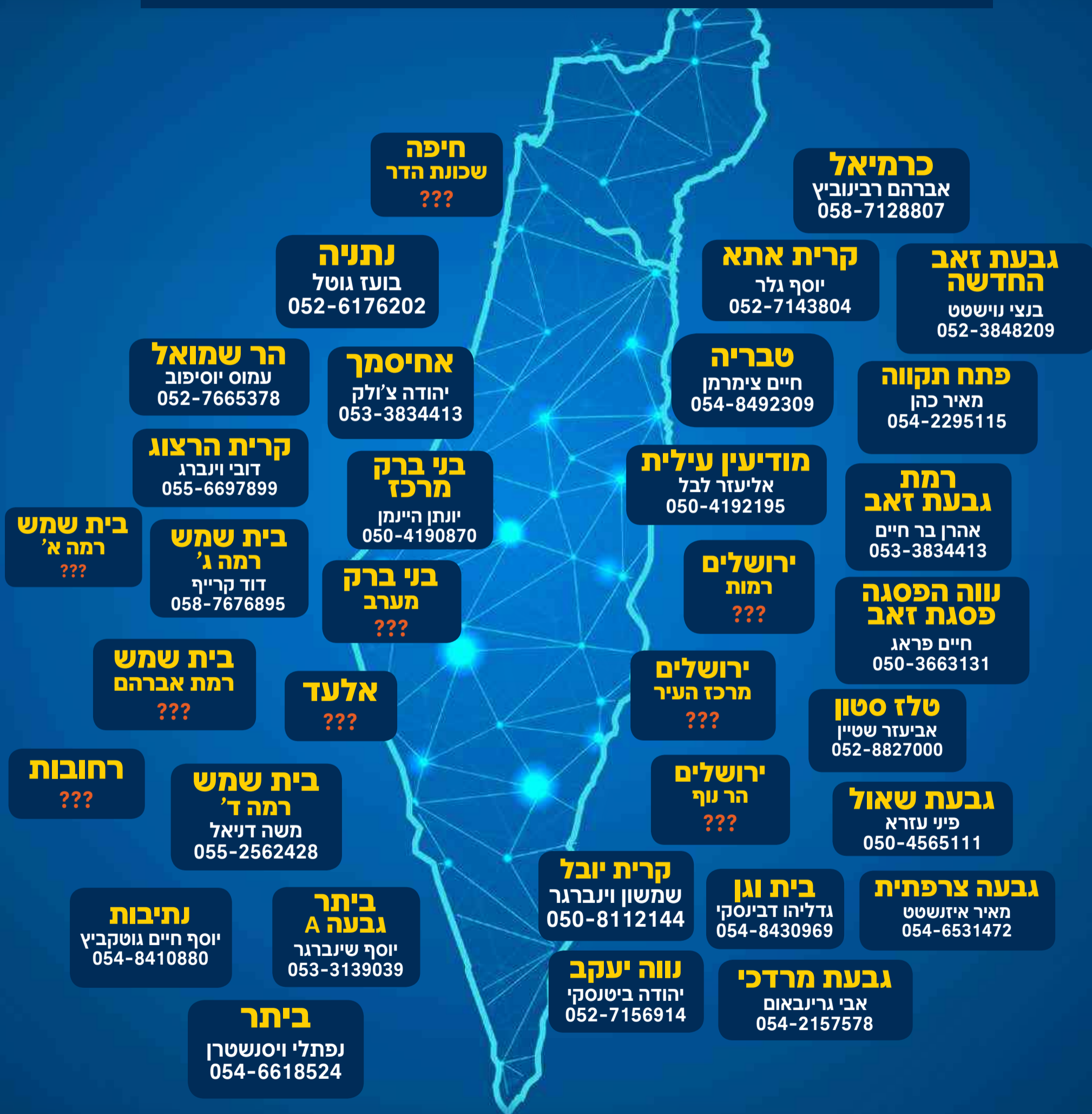
"אנשים מגיבים בחיוב לשיעורי התורה וכל המעטפת הקהילתית. מי שיצא מה'כולל' לא תמיד מרגיש שייך. כאן אנחנו נותנים לכל אחד להרגיש שייך. זה משפיע גם על קבלת ילדים למוסדות וגידול הילדים בבית של תורה. פנה אלי יהודי שלא פתח ספר חמש שנים! מאז פתיחת הקהילה, הוא משתלב בשיעורי תורה, שולח את ילדיו למתמידים ולאבות ובנים, והפך להיות מעורב מאוד בחיי הקהילה."

ומה חלקן של נשות הקהילה?

"אנחנו עובדים הרבה על הפן של הקהילתיות. יש קבוצת ווטסאפ לחברי הקהילה וקבוצות ווטסאפ לנשים, קבוצות שנותנות מענה לכל בעיה ובקשת סיוע. זה גורם לכולם להרגיש חלק מדבר גדול ויציב."

לקראת סיום דבריו חשוב לאביעזר שטיין להדגיש כי "לציבור יש ערך גדול לתורה מאז שהקהילה נפתחה, ערך לדעת תורה. בנוסף, גיליתי כי ציבור הנשים, הן הראשונות לדברים שבקדושה, ומעודדות את בעליהן שילמדו ושומרות על הילדים. מכינות אוכל לסיומי מסכתות, הן מקדישות לזה לא מעט זמן. הן שותפות ודוחפות בכל הכוח כי הן מבינות שזה עושה להן ולבית שלהן טוב."

יוצרים ק.ש.ר. בכל רחבי הארץ

המקומות הריקים יכולים להיות שלך.
פנה עכשיו במייל helki.baamali@gmail.com

המסכה והאינטרס

הרב ברוך לב

בתקופה האחרונה עסוק הגיליון בפרסומו של מיזם ק.ש.ר. מבית 'חלקי בקהילתי', מיזם של כמה עשרות 'משוגעים לדבר' מקבוצת החרדים העמלים לפרנסתם, שהחליטו לקחת לידיים את עניינם התורני-חברתי של בוגרי הישיבות שמרגישים בשוליים ולתווך להם מענים תורניים וחברתיים. פניות רבות הגיעו אל המערכת בשאלה מי הם אותם היזמים ומה האינטרס שלהם לפעול. השאלות הללו מובילות את כותב השורות להציג בפני הקוראים זווית מעניינת בנושא 'האינטרס'.

מספרים על אחד מגדולי ישראל זצ"ל שפנה לאחד ממקורביו הפועל רבות למען לומדי התורה בשאלה: "כמה אחוזים מפעולותיך הם לשם שמים?" המקורב, איש רב פעלים, השיב: "אולי חמישה אחוזים לשם שמים". שמע זאת אותו גדול בישראל והשיב כשבת שחוק על פניו: "חבל שרק תשעים וחמישה אחוזים אינם לשם שמים, אם גם חמשת האחוזים הנותרים היו שלא לשם שמים היינו מרוויחים עוד כמה כוללים שהיית פותח..."

סיפור זה משקף מבט של אדם גדול, הרואה באינטרסים שלנו כלים להשגת מטרות נעלות. אדם מן השורה עלול לחשוב להיפך "חבל שרק חמישה אחוז לשם שמים". אך מבט תורני אינו דורש מהאדם להתייחס לאינטרסים שלו בכוז ולהימנע ממעשים טובים רק בגלל שכוונותיו אינן טהורות לחלוטין. להיפך, עלינו לנצל את האינטרסים שלנו לטובת הכלל, להשתמש בהם כדי להטיב ולהועיל לאחרים. אנחנו רגילים לחוסר אמון בכל שיח שבו עולה עניין ציבורי על שולחן הדיונים, מיד נשמעים קולות המטיחים באישי הציבור ואפילו במנהיגיו את האשמה בדבר האינטרסים האישיים שאותו ארגון או איש ציבור לוקה בהם. טיעונים אלו על קיומם של אינטרסים אישיים, נשמעים כמעט על כל דבר, איש או ארגון ציבורי. ההבנה המפחידה הזו המחלחלת לתודעתנו ש"הכל אינטרסים", יש בה משהו משתק המשרה עלינו חוסר אמון טוטאלי במערכות ארגוניות כלשהן.

אינטרסים - לטוב ולרע

אם נתבונן היטב באינטרס שהניע את האישים המרכזיים של מגילת אסתר לפעול, נמצא את המן שפועל מתוך שיקולים ואינטרסים של כבוד ויוקרה. כשמרדכי היהודי אינו כורע ומשתחוה לו, מחליט המן להשמיד להרוג ולאבד את כל היהודים, אך הוא עוטר את שנאתו במסכה הגיונית, בטענה "רצינית ואחראית" מול אחשוורוש, שהיהודים "אינם עושים את דתי המלך ולמלך אין שווה להניחם". גם בתחילת המגילה, במעשה ושתי, מגלים לנו חז"ל שממוכן שיעץ להרוג את ושתי אינו אלא מיודעינו המן. גם שם הוא פועל מתוך אינטרסים אישיים, בחרדתו שזרש אשתו תפוס פיקוד על בעלה. וגם שם הוא מסתיר את האינטרסים שלו על ידי אמירות של "טובת הממלכה": "לא על המלך לבדו עוותה ושתי המלכה, כי על כל השרים ועל כל העמים... וכדי בזיון וקצף".

כנגדו אנו פוגשים במגילה את אסתר המלכה, שאודותיה סיפרו לנו חז"ל שבגלל האינטרס שלה ורצונה לכפר ולתקן את חטאו של סבה שאול המלך, שחמל על העמלקים, מסרה את נפשה להיכנס אל אחשוורוש כשלא הוזמנה, ביודעה שצעד זה עלול לעלות לה בחייה, והכל כדי לנסות להציל את עם ישראל מכליה.

יש כאלו שעמוסים בכנות בכוונות טובות, לא להסיר את המסכה, והמניע שלהם הוא הדאגה והאכפתיות. הם פועלים ומפעילים אחרים כדי לפתור בעיות, לענות על מצוקות. תמיד יהיו כאלו שיחפשו מה מסתתר מאחורי המעשים הברוכים והמועילים. איזה מניע אפל דוחף בן אדם שפוי לסייע לזולת או לכלל. החיפוש אחר האינטרס קובר את היוזמות הנפלאות המתגלגלות לידינו. אם אנו רוצים שאכן יהיו כאלו שיעשו ויתנו מעצמם למען אחרים, עלינו להניח לחקירה המדוקדקת מה עומד מאחורי זה ולתת לאנשים להתקדם עם יוזמותיהם.

ויש כאלו שבאמת יש להם אינטרס. פוליטי, כלכלי או אחר. אינטרס שדוחף אותם ליזום ולפעול פעולות מועילות ומיטיבות. אז יש להם אינטרס, אז מה? וכי יש מי שמצפה ממישהו לפעול ללא שום אינטרס? מי מאתנו יכול להעיד על עצמו שכל מעשיו לשם שמים? השאלה היחידה היא מה הן התוצאות. אם התוצאות ברוכות ומועילות, נס שיש להם אינטרס. הקב"ה ברא אותנו עם רצונות כדי שננתב אותם לכיוונים מועילים, לא כדי שנילחם בהם ונשב מהצד בחיבוק ידיים, רק מפני שאיננו בטוחים שכל כוונותינו לשם שמים בלב. מותר, בהחלט מותר לנו ללמד זכות, שיש כאלו שבאמת מעוניינים לעזור ולסייע לזולתם, ומותר לנו גם לחשוב שאפילו אלו הפועלים לכאורה מתוך אינטרסים אישיים, אינם נקיים לגמרי מכוונה טובה ורצינית.

אם אנו מעוניינים בהצלחתן של יוזמות שונות למען הציבור, כדאי לנו להפנים שהפנים של כולנו עטויות במסכות שונות, מסכות המסתירות לעיתים רצונות ואינטרסים אישיים, ולא תמיד כדאי להסיר את המסכה הזו מעלינו או מעל הסובבים אותנו. פעמים רבות דווקא קיומה של המסכה מעל האינטרסים, מאפשר לה להשפיע לטובה.

תושבי בית שמש היקרים,

לזמנא
קבא
לדבנא

עיתים בא לעיר...

פרטים יבואו!

"והערב נא
ה' אלוקינו
את דברי
תורתך בפינו
ובפיות כל
עמך בית
ישראל"

ק.ש.ר.

מיזם ליצירת חיבורים חברתיים - תורניים לקהילה, שיעורי תורה, רב להלכה.

תגיד,

**גם לך חסרה קהילת חברים תורנית כלבבך?
עדיין לא מצאת לעצמך שיעור תורני קבוע שידבר אליך?
חיפשת חברותא שתתאים לך ולא מצאת?
יש לך שאלות בהלכה ואינך מכיר רב זמין באזורך?**

שלח מייל:

helki.baamali@gmail.com

**או הודעה למרכז ק.ש.ר.
למספר ווטסאפ: 0527600080**

ומתווכי ק.ש.ר תורני בקהילה - המתגוררים באזור שלך בכל רחבי הארץ יתאימו לך חיבור תורני-חברתי בדיוק למה שאתה מחפש.

באחוות אחים

**מתווכי ק.ש.ר
יזמים חברתיים-תורניים בקהילה**

כופר נפש

רו"ח דב וינברג

מחבר הספר 'באשר הוא שם'

רחל שיף נולדה בווינה לפני כ-140 שנה. בילדותה התברכה בקול מופלא שהתפרסם בקהילה החרדית והתגלגל לאוזנו של סוכן זמרים באופרה של ווינה. אותו סוכן צד בקדחתנות כישרונות צעירים ומצא הזדמנות להתגנב לאירוע נשי ולהתרשם מקולה. הוא יצא מכליו לשמע ילדת הפלא והציע לה לשיר באופרה של וינה, ההיכל שהעלה את הכישרונות הגדולים באירופה. האתגר היה עצום: מצד אחד שכר, תהילה וכל מה שנערה צעירה יכולה לבקש. אולם מצד שני, ההתערות בחברה הגבוהה של ווינה באותם ימים הביאה לקץ החיים היהודיים. רבים מיהודי התקופה התנצרו במטרה להצליח בעולם החדש, והאופרה של ווינה הייתה מסלול לגט כריתות מהקהילה היהודית. הנערה נקרעה. היא הבינה את הסיכון שהיא נוטלת, אבל היה לה קשה לוותר.

היא פנתה אל אחד מגדולי הדור ההוא, האדמו"ר אברהם יהושע השיל מקופישטיץ, שהתגורר בווינה ופרקה את ליבה. האדמו"ר הקשיב ברגישות ואז שאל: "בתי, למה את רוצה להצטרף לאופרה? זה הכסף? הנערה חשבה לרגע וענתה שזה לא הכסף, יש לה כל שהיא צריכה, אלא הפיתוי להזדמנות לזכות בתהילת עולם. אם תצטרף לאופרה - כולם יכירו את שמה. האדמו"ר שקע במחשבות ואמר: "אם תתעלי על עצמך ותמצאי את הכוחות לוותר על הקריירה הנוכרית, אני מבטיח לך ילד שיתפרסם בכל העולם ויעניק לך נחת נצחית בעולם הזה ובעולם הבא". רחל שיף ניגבה את דמעותיה ושבה הביתה.

חלפו כמה שנים, היא התחתנה עם יהודי בשם יוסף צבי וואזנר ונולד להם בן בשם שמואל וואזנר. אותו שמואל עבר מסלול הצלה פלאי שמעטים זכו לו באותן שנות אש וכבשן באירופה. רגע לפני המלחמה הספיק לעלות עם רעייתו הצעירה על אונייה לארץ ישראל, וכשהגיעה האונייה לחופי הארץ, אזל מלאי הדלק ושמואל ורעייתו קפצו למים והגיעו בשחייה לחוף נתניה. עם עלותו ארצה זרחה שמשו והוא הפך להיות "הגאון הרב שמואל הלוי וואזנר" שלא היה יהודי דתי בעולם שלא הכיר את שמו. סדרת ספריו "שבט הלוי" החשיבה אותו לפוסק הדור והוא האריך ימים עד גיל מופלג, כשמאה אלף איש מלווים אותו בדרכו האחרונה.

בפרשתנו כתוב: וַנִּתְּנוּ אִישׁ כְּפֹר נַפְשׁוֹ לֵה' בְּפִקֹּד אֲתָם וְלֹא יִהְיֶה בָּהֶם נֶגֶף בְּפִקֹּד אֲתָם: זֶה יִתְּנוּ כָּל הָעֹבֵר עַל הַפְּקֻדִים מִחֲצִית הַשֶּׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ (שמות פרק ל, יב-יג) כתב רש"י על פי מדרש תנחומא: "זה יתנו - הראה לו הקב"ה כמין מטבע של אש ומשקלה מחצית השקל ואמר לו כזה יתנו". בספר גור אריה הקשה: מדוע צריך היה הקב"ה להראות למשה מטבע? וכי משה לא ידע כיצד נראית מטבע של מחצית השקל? ובנוסף מדוע הראה לו "מטבע של אש"? למה נדרש נס גדול כזה?

בספר ליקוטי שיחות (א/182) מבאר נפלא: משה אכן לא התקשה בשאלה כיצד נראית מטבע של מחצית השקל. ברור שמשה ידע ולא הייתה לו כל בעיה להסביר לעם ישראל מה הם צריכים לתת. אך שאלתו הייתה ביחס להקב"ה. מדוע ה' יתברך מייחס לנתינה עוצמה שכזו ורואה בה כופר נפש? הקב"ה הראה לו בתגובה מטבע של אש. בכך הסביר למשה את העוצמה של כסף. בכל מטבע בוערת אש. אם היינו יכולים לבצע בדיקת אולטרה סאונד על המטבע, היינו רואים בתוכה את כל החלומות, התשוקות והדמיונות שמוכנסים בתוכה. כל התוכניות הגדולות שאדם בנה סביב מטבע זה. וכאן בא יהודי ונותן את ה"אש" הזו לצדקה. הוא מוותר על "חיי נפשו" ומעביר אותם לה'. האם אין כאן כופר נפש?! האם יש מעשה נפשי גדול מזה לכפר על נפשו?

הדברים אינם דווקא בנתינת מטבע. אלא כל נתינה שאדם נותן לקב"ה דבר שבנפשו, את הדבר שהכי חשוב לו. זוהי נתינה של מטבע של אש לקב"ה ועל ידי זה אדם עושה נחת רוח לבורא עולם, מתקן את נשמתו ומכפר על נפשו.

מייל לתגובות: 9090640@gmail.com

ילד תמורת כליה

לארגון "מתנת חיים" הפועל לאתר תורמי כליה והוקם על ידי רבי ישעיהו הבר ז"ל, הגיעה שיחה מיהודי בשם א', שמתגורר בשומרון ומודיע בשמחה שהוא מעוניין לתרום כליה, ומה בדיוק צריך לעשות. השמחה היתה גדולה, עוד יהודי יזכה לצאת מהסבל של הדיאליזה ולחיות חיים רגילים. מיד התחילו בהליך הבדיקות המצריך התאמה רפואית.

במהלך התהליך המתקדם הודיע א' שהוא מעוניין שההשתלה תבצע בהקדם האפשרי, משום שבקרוב בס"ד יתוסף ילד נוסף למשפחתו, והוא מאוד רוצה להיות כבר בריא וחזק ולאחר הניתוח, כדי שיוכל לעזור לרעייתו. ואכן בשעה טובה ומוצלחת הגיעו לחדר ניתוח התורם והמושתל, ובחסידי שמים זכה יהודי להחלים בעזרת כלייתו של א' ששימחה את לבבות שני הצדדים.

שלושה חודשים לאחר מכן, מתקשר א' לרב הבר ומבשר בהתרגשות 'נולד לנו בן במזל טוב' ואז הוא אומר שיש לו סיפור מיוחד שהוא רוצה לספר: "במשך 10 שנים עשינו הכל כדי לזכות לילד נוסף, אך שום דבר לא עזר. והנה יום אחד, כשאנו בצער, דופקים בדלת. בפתח אישה שמבקשת תרומה. התעניינתי בשביל מה היא צריכה תרומה והיא הסבירה שהכסף נועד לרכישת מזון. יש לה ארגון שמחלק מזון למשפחות ברוכות בירושלים.

"מדובר במשפחות שהאם לא מתפקדת בהן מכל סיבה שהיא, וצריכים ארוחות חמות לילדים. האישה מעמידה אוכל במטבח, מעבירה לכלים ושולחת לאותם בתים, אך אין ביכולתה לממן את מצרכי המזון. שאלתי אותה מהיכן עלה בדעתה לעשות כזה דבר? והיא הסבירה שבמשך שנים רבות לא זכתה להיפקד, פנתה לביתו של רבי שלמה זלמן אויערבך ובכתה על מר גורלה. "הרב אמר לה 'הקב"ה לא חייב לך ילדים, אבל אם תעשי לאנשים מה שאת לא חייבת לעשות, יעשו מהשמים בעבורך מה שהם לא חייבים לעשות'. האישה עשתה למען הכלל וזכתה בשלושה ילדים..."

מספר א': "תרמתי בעין טובה לארגון. הדברים שאמרה נכנסו לליבי, אבל לא מצאתי שום רעיון שאני יכול לעשות כדי לתרום משלי לאחרים. בשבת קודש בבית הכנסת מונחת לפני חוברת של ארגון 'מתנת חיים', ושם פנייה לאנשים שימסרו נפש ויתרמו כליה למען חולי דיאליזה. מיד נזכרתי באותה גברת ובעצה שנתן לה הרב והחלטתי שאני תורם כליה! כמובן שאשתי ברכה על כך. לא יאומן, אבל בשבועות שעברתי את בדיקות ההתאמה נפקדה אשתי, ולכן בקשתי ממך לזרז את התהליך, כדי שאהיה בריא וחזק כשייולד התינוק. ואכן כך היה, תרמתי כליה - מעשה שאני לא חייב לעשות, ומן השמים עשו מה שהם אינם חייבים לעשות. הכל ברחמי והכל לפני משורת הדין".

(הרה"ג רבי שלמה קולדצקי שליט"א, קובץ דרישה וחקירה תרומה תשפ"ב)

נפשי בשאלתי

הרב משה שמעון אופן, מנחה ב'אחים לנפשי'

האם אפשר להחזיר בתשובה?

"איך אפשר להחזיר מישהו אחר בתשובה?" שאל אותי השבוע איתמר, חבר שנחשף ל'אחים לנפש' השבוע. "איך אפשר לגרום לאדם אחר להחליט לשנות את החיים שלו בבת אחת?"

השבוע קראתי ספר מיוחד. 'החיים כניגון' של רבי אהרן רזאל. הספר מיוחד בעיני משתי סיבות. קודם כל בגלל שהספר ריתק אותי ברמה כזאת שקראתי אותו מכריכה לכריכה כמעט בלי להניח אותו מהידיים. בחינניות ובכישרון אהרן רזאל לוקח את הקורא למסע בין תחנות חייו, מסע שלכל אורכו מצאתי את עצמי מפזם ניגונים. הסיבה השנייה משמעותית וחשובה. בין דפי הספר הסתתר לו רעיון אחד נפלא שליווה אותי כל השבוע. רעיון ששיתפתי בו כמעט כל מי שפגשתי בימים האחרונים. רעיון כזה שרק בשבילו כדאי לקרוא ספר שלם.

וכך מביא ר' אהרן בשם רבי שלמה קרליבך: בפרשת בהעלותך מלמדת אותנו התורה שאהרן הכהן הדליק את המנורה בדיוק כמו שמשנה רבנו לימד אותנו מפי הגבורה: וַיַּעַשׂ כֵּן אֶהְרֵן (בהעלותך, ח, ג). חכמינו זכרונם לברכה לומדים מהדגשה זו את מעלתו של אהרן: להגיד שבחו של אהרן שלא שינה. השאלה מתבקשת ומפורסמת. מדוע יש צורך להדגיש ולשבח את אהרן על כך שלא שינה דבר מהוראותיו של משה? האם מישהו מעלה על הדעת שאהרן היה יוצא לדרך עצמאית ומדליק באופן שונה ממה שצווה לעשות?

על שאלה זו נאמרו תשובות רבות בסגנונות שונים. זוהי תשובתו של ר' שלמה: רבים מהמחנכים חושבים שדרך החינוך הטובה היא לשנות את התלמידים, לגרום להם להיות אחרים. הם מאמינים שאם הם יצליחו להתאים את התלמידים לתבניות קבועות מראש הרי שזו תהיה הצלחתם הגדולה.

אהרן מלמד אותנו דרך אחרת. 'להגיד שבחו של אהרן: שלא שינה'. הוא לא צעק על אנשים שישתנו. הוא לא ציפה מאנשים להיות שונים ממי שהם. הפוך. הוא סייע לכל אחד להכיר את הפוטנציאל האישי שלו ואותו לממש. במקום לשנות בני אדם הוא נתן להם כלים להכיר את נקודת הבעירה הפנימית שלהם, הוא לימד אותם כיצד להידלק באופן שתהיה השלהבת - שלהם - עולה מאליה.

פתחנו בשאלתו של איתמר, האם אפשר להחזיר בתשובה? התשובה היא שניתן לחזור בתשובה אבל לא להחזיר אחרים. חזרה-בתשובה היא עבודה אישית, פנימית ואינדיבידואלית. אי אפשר להחזיר מישהו אחר.

חזרה-בתשובה היא החלטה של אדם בודד שזיהה את כוחות הנפש שלו והחליט - בעצמו - לעשות מעשה ולהתחבר לאביו שבשמים.

התפקיד שלנו הוא להדליק את המנורה. לראות את השמן והפתילה שיש בכל יהודי ויהודיה ולתת להם כוח לבעור בעצמם, בעירה שתהיה עולה מאליה. אנו יכולים להכיר להם את העולם היהודי, ללמוד איתם תורה ומצוות ולחשוף אותם לעולם הנפלא של קיום רצון ה'. אבל מוטל עלינו לזכור את המסר החשוב: להגיד שבחו שלא שינה.

כאשר מנחה נפגש ללימוד שבועי עם סטודנט הוא צריך לזכור שההצלחה לא נמדדת בהחזרה-בתשובה. המשימה של המנחה היא לתת את הכלים, לעורר אצל הלומד שאלות ומחשבות ולכוון לתשובות שמספקת תורתנו הקדושה. השלהבת - בסייעתא דשמיא - תעלה מאליה.

חז"ל מלמדים אותנו כי לכל עשב יש מלאך המכה עליו ואומר לו גדל. האמירה הזו משמשת כמשל לעולם החינוך. הילדים שלנו נמשלים לעשבים ואנו, ההורים והמחנכים, בתפקיד המלאך האומר להם: גדלו.

אם מישהו יעמוד ליד עץ תפוזים צעיר ויצעק עליו שהוא צריך להצמיח תפוחים. האם העץ יחל להצמיח תפוזים? בוודאי שלא. גם אם מישהו יחליט לטפל בעץ התפוזים על פי הנהלים המתאימים לעץ תפוחים זה לא יגרום לעץ להוציא פירות שונים ממה שהוא יכול להצמיח. התנהלות כזו יכולה רק להזיק. ודאי שלא להועיל.

כאשר אנו נמצאים במקום של המלאך עלינו לזכור שהתפקיד שלנו הוא לעזור לעשב לממש את הפוטנציאל הגלום בו. אנו צריכים לנסות ולזהות את נקודות החוזקה של זה שלפנינו ולהעניק לו כלים להתקדם ולעשות את המקסימום עם היכולות והכישורים שהקדוש-ברוך-הוא העניק לו. אנו לא בוחרים בשביל אחרים - הבחירה היא אישית. אנו לא מחזירים אחרים - אנו מכירים להם את האפשרות לחזור בעצמם.

בחומרי הלימוד שאנו שולחים בתוכנית 'אחים לנפש' אנו משתדלים לתת כלים למשימה הזו. מדי שבוע נשלחת מצגת מרתקת העוסקת בנידונים אקטואליים ויומיומיים מבעד למשקפת המבט התורני. בכל מצגת עולות שאלות לדיון ולמחשבה המקבלות מענה בפסוקי תורת-ישראל ובכתבי החכמים לאורך הדורות.

מוזמנים (ומוזמנות) להירשם ל'אחים לנפש'. אנו נשבע לכם חברותא מהמגזר הכללי ללימוד שבועי ב ZOOM ויחד נאיר את העולם. הלוואי שנזכה לממש את הפוטנציאל האישי שלנו ולתת כלים לאחרים לעשות את אותו הדבר!

